

شورای عالی بیمه در اجرای بند «۵» ماده (۱۷) و با توجه به مواد (۴۰) و (۵۹) قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری؛ آیین نامه "نحوه محاسبه و نظارت بر توانگری مالی موسسات بیمه" را بازنگری و به شرح زیر به عنوان آیین نامه شماره ۱۱۰ مشتمل بر دوازده ماده و یک تبصره و دستورالعمل پیوست تصویب نمود:

فصل اول - تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱- در این آیین نامه، عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار رفته است:

- ۱- بیمه مرکزی: بیمه مرکزی ج.ا.ایران.
- ۲- موسسه بیمه: بیمه ایران و هر موسسه بیمه (مختلط، تخصصی زندگی، تخصصی غیرزندگی و اتکایی) دارای پروانه فعالیت از بیمه مرکزی ج.ا.ایران.
- ۳- توانگری مالی: توانایی مالی موسسه بیمه برای پوشش ریسک‌های پذیرفته شده خود است.
- ۴- ریسک بیمه‌گری: ریسک‌هایی که موسسه بیمه به دلیل صدور بیمه نامه و قبولی اتکائی با آن مواجه است.
- ۵- ریسک بازار: ریسک‌هایی که موسسه بیمه به دلیل نوسانات قیمت دارایی‌ها (از قبیل سهام، اوراق مالی، ارز، املاک و مستغلات) یا عدم تطابق دارایی‌ها با سررسید بدهی‌ها با آن مواجه است.
- ۶- ریسک اعتبار: ریسک‌هایی که موسسه بیمه به دلیل احتمال عدم انجام تعهدات مالی توسط طرف‌های معامله خود با آن مواجه است و شامل ریسک طرف تجاری و ریسک مطالبات است.

۶-۱- ریسک طرف تجاری (بیمه گران اتکایی و مستقیم): این ریسک ناشی از نکول طرف های تجاری، مربوط به عدم ایفای تعهدات اتکایی یا مستقیم (کنسرسیوم و بیمه مشترک) در صورت بروز خسارت بیمه است.

۶-۲- ریسک مطالبات: ریسک ناشی از عدم انجام تعهدات سایر بدهکاران موسسه بیمه اعم از بیمه گذاران، نمایندگان بیمه و سایر بدهکاران موسسه بیمه است.

۷- ریسک عملیاتی: ریسک احتمال بروز زیان که ناشی از نقصان چهار عنصر منابع انسانی، سیستم ها و فرآیندهای داخلی کسب و کار و یا ناشی از رویدادهای خارج از موسسه بیمه باشد.

۸- دستورالعمل: دستورالعمل محاسبه نسبت توانگری مالی موسسات بیمه که پیوست این آیین نامه است.

۹- سرمایه موجود: مجموع سرمایه طبقه اول و دوم موسسه بیمه پس از اعمال اضافات و کسورات که لازم است به شرح دستورالعمل محاسبه شود.

۱۰- ریسک نما: متغیرهای مالی که ریسک های تعریف شده در ماده (۱) این آیین نامه را برای مؤسسه بیمه نمایندگی می کنند.

۱۱- ضریب ریسک نهایی بیمه گری: میانگین وزنی ضریب ریسک بیمه گری صنعت و ضریب ریسک بیمه گری موسسه بیمه که با اعمال ضریب باورمندی محاسبه می شود.

۱۲- ضریب ریسک بیمه گری صنعت: ضریب ریسک بیمه گری که در ارتباط با هر یک از ریسک نماها در سطح صنعت بیمه تعیین می شود.

- ۱۳- ضریب ریسک بیمه‌گری موسسه: ضریب ریسک هر یک از ریسک‌نماهای بیمه‌گری که با توجه به پارامترهای محاسبه ریسک در سطح موسسه بیمه تعیین می‌شود.
- ۱۴- ضریب باورمندی: وزنی است که میزان اهمیت اثرگذاری ضریب ریسک را متناسب با میزان بلوغ (سابقه فعالیت) موسسه بیمه تعیین می‌کند.
- ۱۵- پارامترهای محاسبه ریسک: پارامترهایی که بیمه مرکزی در اختیار موسسات بیمه قرار داده تا این موسسات بتوانند ضرایب ریسک بیمه‌گری را بر اساس صورت‌های مالی خود محاسبه نمایند.
- ۱۶- سرمایه الزامی: حداقل سرمایه‌ای که موسسه بیمه باید برای پوشش ریسک‌هایی که در معرض آن است در اختیار داشته باشد.
- ۱۷- نسبت توانگری مالی: نسبتی است که مقدار توانگری مالی مؤسسه بیمه را اندازه می‌گیرد.

فصل دوم: نحوه محاسبه نسبت توانگری مالی

ماده ۲- نسبت توانگری مالی طبق فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نسبت توانگری مالی} = \frac{\text{مبلغ سرمایه موجود}}{\text{مبلغ سرمایه الزامی}} \times ۱۰۰$$

موسسه بیمه موظف است مبلغ سرمایه الزامی و مبلغ سرمایه موجود خود را طبق دستورالعمل محاسبه نماید.

ماده ۳- هیئت عامل بیمه مرکزی می تواند ضرایب ریسک، پارامترهای محاسبه ریسک و ضریب باورمندی موضوع دستورالعمل را حسب ضرورت اصلاح و ضرایب جدید را به موسسه بیمه ابلاغ نماید.

ماده ۴- موسسه بیمه موظف است نسبت توانگری مالی خود را بصورت سالانه طبق دستورالعمل محاسبه و گزارش تفصیلی محاسبات آن را پس از حسابرسی صورت های مالی با تایید محاسب فنی رسمی بیمه موسسه و هیئت مدیره با امضای مدیرعامل موسسه بیمه به همراه اظهارنظر کمیته مدیریت ریسک، حداکثر تا چهار ماه پس از پایان سال مالی جهت تایید به بیمه مرکزی ارسال نماید. بیمه مرکزی ظرف مدت دو ماه مراتب تایید یا عدم تایید خود را به موسسه بیمه ذی ربط اعلام می نماید.

تبصره؛ موسسه بیمه موظف است، در صورت اعلام بیمه مرکزی نسبت توانگری مالی خود را برای سایر مقاطع زمانی محاسبه و به بیمه مرکزی ارائه نماید.

فصل سوم: نظارت بر توانگری مالی موسسات بیمه

ماده ۵ - سطوح نظارت بر توانگری مالی موسسات بیمه به شرح ۵ سطح زیر تعیین می شوند:

سطح ۱: عدم مداخله: مقدار نسبت توانگری مالی موسسه بیمه برابر یا بیش از ۱۳۰ درصد است.

سطح ۲: برنامه ریزی شرکت: مقدار نسبت توانگری مالی موسسه بیمه برابر یا بیش از ۹۰ درصد و کمتر از ۱۳۰ درصد است.

سطح ۳: برنامه ریزی نظارتی: مقدار نسبت توانگری مالی موسسه بیمه برابر یا بیش از ۷۰ درصد و کمتر از ۹۰ درصد است.

سطح ۴: کنترل مجاز: مقدار نسبت توانگری مالی موسسه بیمه برابر یا بیش از ۵۰ درصد و کمتر از ۷۰ درصد است.

سطح ۵: کنترل اجباری: مقدار نسبت توانگری مالی موسسه بیمه کمتر از ۵۰ درصد است.

ماده ۶- چنانچه نسبت توانگری مالی موسسه بیمه در سطح ۲ باشد، موسسه بیمه موظف است برنامه اقدامات موثر طبق یک جدول زمانی مشخص جهت افزایش سرمایه از محل آورده نقدی، کاهش پرتفوی حق بیمه و بهبود عملیات واگذاری اتکایی را به بیمه مرکزی ارائه نماید به نحوی که نسبت توانگری مالی موسسه حداکثر تا یکسال بعد به سطح ۱ ارتقاء یابد.

ماده ۷- چنانچه نسبت توانگری مالی موسسه بیمه در سطح ۳ باشد، مؤسسه باید برنامه اقدامات موثر طبق یک جدول زمانی مشخص در جهت افزایش سرمایه از محل آورده نقدی و اصلاح ساختار پرتفوی حق بیمه، دارایی‌ها و فرآیندها را به بیمه مرکزی ارائه نماید و تا قبل از تحقق این برنامه باید به تشخیص بیمه مرکزی، اقدامات زیر را انجام دهد:

- ۱- کاهش پرتفوی حق بیمه یا نرخ رشد آن؛
- ۲- محدود نمودن جذب نماینده؛
- ۳- واگذاری اتکایی؛
- ۴- کاهش هزینه‌های اجتناب‌پذیر؛
- ۵- استعلام نرخ و شرایط بیمه‌نامه‌ها از بیمه مرکزی قبل از صدور بیمه نامه حسب مورد؛
- ۶- تغییر در ساختار دارایی‌ها جهت افزایش نقدشوندگی آن‌ها.

ماده ۸- چنانچه نسبت توانگری مالی موسسه بیمه در سطح ۴ باشد، موسسه بیمه موظف است برنامه اقدام سریع در جهت افزایش سرمایه از محل آورده نقدی به بیمه مرکزی ارائه نماید و تا قبل از تحقق این برنامه باید به تشخیص بیمه مرکزی، اقدامات زیر را انجام دهد:

- ۱- کاهش سریع پرتفوی حق بیمه یا نرخ رشد آن؛
- ۲- محدود نمودن سریع جذب نماینده؛
- ۳- واگذاری سریع اتکایی؛
- ۴- کاهش سریع هزینه‌های اجتناب‌پذیر؛
- ۵- استعلام نرخ و شرایط بیمه‌نامه‌ها از بیمه مرکزی قبل از صدور بیمه‌نامه حسب مورد؛
- ۶- تغییر در ساختار دارایی‌ها جهت افزایش نقدشوندگی آن‌ها؛

ماده ۹- چنانچه نسبت توانگری مالی موسسه بیمه در سطح ۵ باشد، بیمه مرکزی علاوه بر موارد مندرج در ماده (۸)، یکی از اقدامات ذیل را انجام خواهد داد:

- ۱- ارائه پیشنهاد تعلیق پروانه فعالیت موسسه بیمه در یک یا چند رشته بیمه‌ای به شورای عالی بیمه؛
- ۲- سلب صلاحیت مدیرعامل و یک یا اقلیت اعضای هیئت‌مدیره موسسه بیمه؛
- ۳- سلب صلاحیت اکثریت اعضای هیئت مدیره و ارائه پیشنهاد انتصاب فرد واجد شرایط (دارای کلیه اختیارات هیئت‌مدیره) به عنوان سرپرست موسسه بیمه جهت تایید در شورای عالی بیمه؛
- ۴- ارائه پیشنهاد ابطال پروانه فعالیت موسسه در یک یا چند رشته بیمه‌ای به شورای عالی بیمه.

فصل چهارم: ضمانت اجرا

ماده ۱۰- در صورت ارائه ناقص داده‌ها و اطلاعات محاسبه نسبت توانگری مالی، عدم رعایت مهلت‌های مقرر در این آیین‌نامه، خودداری از محاسبه و ارسال گزارش تفصیلی نسبت توانگری مالی، انجام محاسبات بر مبنای اطلاعات غیرواقعی و غیرمعتبر و عدم اجرای برنامه‌های موضوع مواد؛ (۶)، (۷) و (۸) و دیگر الزامات این آیین‌نامه توسط هر یک از موسسات بیمه، بیمه مرکزی به تناسب یک یا چند اقدام زیر را انجام می‌دهد:

- ۱- تذکر کتبی به مدیرعامل و یا هیئت‌مدیره موسسه بیمه؛
- ۲- اخطار کتبی به مدیرعامل و یا هیئت‌مدیره موسسه بیمه؛
- ۳- ممنوعیت پرداخت پاداش به هیئت‌مدیره و مدیران؛
- ۴- ممنوعیت پرداخت سود سهامداران مازاد بر حداقل نصاب تعیین شده در قانون تجارت؛
- ۵- ممنوعیت توزیع مشارکت در منافع به نمایندگان؛
- ۶- ممانعت از فروش اقساطی؛
- ۷- ممنوعیت سرمایه‌گذاری در گزینه‌های خاص به تشخیص بیمه مرکزی؛
- ۸- ممانعت از توسعه فعالیت‌های بیمه‌ای در رشته‌های جدید؛
- ۹- سلب صلاحیت مدیرعامل و یا هیئت‌مدیره موسسه بیمه؛
- ۱۰- تعلیق پروانه فعالیت موسسه بیمه در یک یا چند رشته بیمه‌ای با تایید شورای عالی بیمه؛
- ۱۱- ابطال پروانه فعالیت موسسه بیمه در یک یا چند رشته بیمه‌ای با تایید شورای عالی بیمه و تصویب مجمع عمومی بیمه مرکزی.

ماده ۱۱- بیمه مرکزی موظف است گزارش عملکرد سالانه این آیین‌نامه توسط هر یک از موسسات بیمه را تهیه و حداکثر تا پایان مهر ماه هر سال به شورای عالی بیمه ارائه نماید.

ماده ۱۲- این آیین‌نامه جایگزین آیین‌نامه شماره ۶۹ و اصلاحات بعدی آن خواهد شد.